

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, razen v nedelje in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakove velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od desetistopne peti-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se enkrat in 4 kr. če se tri ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Naše slovanske simpatije in lojalnost.

Iz treh naših člankov, ki smo jih pisali „po deželnem zboru“ kranjskem, naredil je tukajšnji organ naših nemškutarjev in privandranih Nemcev tri kratke izpiske, in polemizuje proti njim. To se ve, da so ti izpiski površni, včasih zaviti in napačni, — vse je pohlastano, tako, kakor bi lačno kravo v zeleno deteljo spustil, ki šavsne jedenkrat tu, jedenkrat tam, največ pa pohodi. To se ve da je tudi polemika zoper naše izreke včasih tako abotna, da nij kaj odgovoriti, včasih pa uže Bog zna kolikokrat ovržena. Zatorej pač nij vredno, da bi na vse odgovarjali. Ako na jedno, končno točko te „Tagblattove“ polemike ipak odgovarjamo, zgodi se to zaradi one ne baš posebno prijetne žurnalistične dolžnosti, katero ima novinar, ki zatirano in še vedno za eksistenco borečo se idejo zastopa, in zatorej ne sme ustrašiti ali naveličati se, zopet in zopet ponavljati, kar je uže mnogokrat povedano bilo.

Rečeni organ zagovarja svoje stalno vedno sumničenje, da naša narodna stranka nij lojalna, ter pravi, da je on trdil, da le posamezni vodje narodne stranke so nelojalni, ker so javno pokazali svoje simpatije za Rusijo, in so bili udeleženi potovanja v Rusijo. („Die thatsache steht fest, dass einzelne führer der national-klerikalen partei in gar zu offen aufgelegter form mit Russland fraternisierten und der seinerzeitigen pilgerfahrt nach Moskau nicht ferne

standen. Diesen . . . können wir die krone der echten loyalität und der gut österreichischen gesinnung nicht zuerkennen.“) Tako govori list od nam protivne stranke plačevani in subvencionirani.

Vprašali bi mi na to le nemškutarsko gospodo: kje in v katerih paragrafih pa je zapisano, da tist nij lojalen, kdor z Rusijo simpatizira? Ali imajo ti gospodje tako kratko pamet, da ne vedo več, da je lani, ko je sveta Rusija v momentanjej zadregi stala pred Plevno in Šipko, naš presvitli cesar Franc Josip I. na banketu v Košicah vstal in napil: „svojemu dražemu prijatelju in zavezniku ruskega carja“? In ruski car je tudi Rusija. In naši ljubljanski nemškutarji si vendar ne bodo predrznili cesarju odrekati „prave lojalnosti in dobrega avstrijskega mišljenja“!? Kaj poreko na to? Nič, molčati morajo in priznati, da je njim vsak oni nelojalen, kdor njihovih prusijansko-nemških namenov ne širi, in Slovanstva ne zatira. Oni čutijo, da bodo pri nas le še tako gospodarili, dokler se bodo take podle in perfidne denunciacije o nelojalnosti še prijemale, kakor so se žalibog le preveč do zdaj.

Mi pa — to se ve da — ostanemo pri toplih slavjanskih simpatijah. Mi znamo, da je za nas vse Slavjane uže sama eksistenca močne Rusije velika moralna podpora. Mi ostanemo tem trdnejše pri svojih toplih simpatijah do onega velicega bratskega si naroda, ki je z lansko osvojevalno vojsko najidejalnejši mej vsemi narodi izkazal se, ker vidimo, da naši Nemci tudi z Nemci v rajhu simpatizi

rajo. Pa kako? O tem hočemo pri drugej priliki govoriti. Velik razložek je mej našimi lojalnimi simpatijami za vse Slavjanstvo, in mej skrivnimi kakor javnimi simpatijami in nelojalnimi težnjami nekaterih naših nemških protivnikov.

Čegava bode?

Iz Gradca 5. nov. [Izv. dop.]

Hude boje bijejo narodni zastopniki v Avstriji in na Ogerskem. Zasedenje Bosne in Hercegovine je hudo razburilo duhove. Kako tudi ne bi! Ko se je v Berlinu Avstriji izročil mandat, da pomiri in uredi ti dve deželi, ko se je pozneje nekoliko terjala od narodnega zastopništva v izvršitev te naloge potrebna denarna svota, dovolila je vsaka frakcija to svoto s posebno motivacijo, vsaka je stavila Avstriji drug cilj. Na pravo avstrijsko stališče pospelo se jih je prav malo.

V pomanjkanji takega stališča pri našem ljudskem zastopništvu moramo tedaj tudi iskati pojasnila za zelo čudno prikazen, da sedaj ne vemo kam, in kaj početi s priborjeno zemljo. Niti večina ogerskega, niti ona avstrijskega državne zbornice nij se protivila zahvanju šestdesetih milijonov za zasedenje Bosne in Hercegovine; dovolila je vstop naše vojske v sosednjo državo. Naša vojska je storila svojo dolžnost, akoravno je prišla mej divjake in besne zveri tam, kjer bi imela biti prijazno sprejeta kot zavetnica miru in reda. Turkom je imela pomiriti in urediti dele države, za katero delo jim je manjkalo, ter jim še manjka vse volje in sposobnosti. In ti ljudje so na-

Listek.

Babina greda.

(Zemljepisni in narodopisni obraz, spisal J. Ogrinec.)

Babina greda, to lepo, slovanski g'aseče se ime, katero je pa lahko tudi nekaj turško, prideva si velika vas v slavonskej granici, dobro uro od Save, baš dozdanjemu turškemu šamcu nasproti. Povod, da s to „Gredo“ pridem na dan, nahajam prvič v tem, ker uže vsaka drobna vest, ki dandanašnji pride iz jugoslovanskih pokrajin, pred vsem zanima človeka, tako, da smo zdaj vzlasti Jugoslovani po vsem, kar in kakor smo, kar imamo in po čemer težimo, postali zares „interesantni“ celej Evropi; in drugič, ker rečeno selo slavonsko cenim vzlasti v narodopisnem obziru posebno vredno popisa in poznanja.

Slavonija, ta blažena, ta krasna dežela leži onkraj Hrvatskega, na severu opasana z Dravo, na jugu s Savo in proti jutrovemu meječa na Srem. Večjim delom je ravna, proti zahodu sem pak jo krijejo tudi sem ter tja griči in manjše gorice. Zdrava je in topla,

gorkejša od Kranjske, pa rodovitna, kakor v enakem podnebjju le malokatera zemlja na svetu. Prst jej je po najbolj malo ilnata, črna prhljina, na kakoršnej najodličnejša žita evropska izvrstno vspevajo, ne da bi jim guojil, in grudo Bog vé kako preobračal! O, ko bi Slovenec, v največ krajih pravi trpin s svojjo zemljo, videl ali še bolje imel to koruzo, reč, ječmen, oves, posebno pa to zlato pšenico, ki tako bujno naraste in z malo ped dolgim klasjem težko tehta proti tlom, to bi on od samega veselja kar rajal nad tem blagoslovljenim poljem! Razen tega z največjim pridom pridelujejo v Slavoniji polno sadežev, kakoršni bi se malo kje v slovanskih krajih dobro našali, kakor na pr. ogršico in repico, razne vrste plemenitejših buč in kumar, črebulo, turški poper itd. Po sadnih vrtovih so vrlo rado polne prerasnotere hruške, jabolka in tudi marelice povsod na planem; vzlasti pa so de bele in sladke češplje slavonske, katerih imajo silno množino, čislane daleč po svetu. Trta raste povsod rada, ter v nekaterih vino gradih pridelujejo mnogo posebno močnega vina. Trava, gosta ko ščet, hoholja človeku

do kolena. Po prostranih pašnikih dobivajo velike črede govedi, drobnice, konj in prašičev skoraj celo leto, večidel tudi po zimi, hrane dovolj. Po gozdih, kjer najbolj raste črni gaber in hrast, oba ogromno debela, pada želoda tisoč in tisoč prašičem za hrano, in dostikrat ježic za več sto tisoč goldinarjev!

In prebivalci slavonski? To so ti duševno nadarjeni, radi šaljivi, veseli in dobri, dobri ljudje, mirni in gostoljubni, vedno še po pravem, tako dobrodejem staroslovanskem značaju. Jezik jim je, tudi prostim seljakom, krasno blaglasen, s kakoršnim se pač nobeden evropski narod ponašati ne more, če prav nekateri jezikoslovci, kateri pa pač slavonskega, hrvatsko srbskega jezika ne poznajo dovolj, trdijo, da bi bil italijanski sikavski jezik najlepši! In njih vnauja podoba in nošnja? No, to me je najbolj napotilo, pisati o Babinogredčanih, da-si to, kar bodem rekel o teh, več ali menj velja sploh o Slavoncih.

Zaradi lepih ljudij v Slavoniji slovi od nekdaj uže okrožje nekdanjega polka brodskega, in v tem zopet najbolj kaci 15 vasij, mej katerimi kot pravi vzor Babina greda. Ta

pali svojo sosedinjo Avstrijo, ko jim je hotela v stiski pomagati, kakor napade sovražnik brez poguma svojega nasprotnika. Namesto pomirjenja nastalo je vojevanje, in zmagovalci smo Avstrijci. Kako more nastati po teh borbah in žrtvah sploh vprašanje, da-li imamo pravico pridržati pridobljeno?

Pa vzemimo, da je nečemo in ne moremo obdržati. Komu hočemo deželi, jedenkrat pomirjeni in urejeni izročiti? Ali nijsmo tega posla prevzeli, ker je Turek oslabil, in ker hočemo imeti na mejah države mir in red? Gotovo. Kdo pa more trditi, da Turek kdaj spet okreva, in da bode v poznejših letih bolje za svoje trpine skrbel? Po vsem svetu nihče. Zdaj kar imamo, to moramo držati.

Toda s tem nij rešeno drugo vprašanje, namreč: katera osoda naj se odmeni Bosni in Hercegovini v Avstriji? Kakor v vseh notranjih zadevah, hočejo tudi tukaj Ogrji imeti prvo in zadnjo besedo. Prav po svoji starej navadi — tebi nič, meni vse — vzdignili so par milijonov, ter so poslali tudi nekoliko polkov nad brata Turka. Za to svoje delo pa zdaj ne zahtevajo nič manje in nič več, nego da se jim prepustiti Bosna in Hercegovina. Kakor smo že večkrat naglašali, hočejo Magjari po teh deželah z vso silo svojo kulturo širiti; kje da jo hočejo dobiti, nam je popolnoma neznano, ker se taka reč ne da izposoditi od Rothschildov ali Hirschev proti zastavi državnih posestev. Pa reč ima tudi svojo jako resno stran. Ravno zdaj se spet mnogo piše in govori, da je poveljnik Filipovič svoje delo doli končal, in da se ima v kratkem vrniti na svoje staro mesto v Prago. Utemeljuje se ta njegova vrnitev na vse mogoče načine; tudi s tem, da on kot „odločen“ Hrvat ne more biti urejevalatelj v Bosni in Hercegovini, kateri deželi morati se v teku časa pomagjariti. Ker je oboje baje Magjarom za gotovo Andrassy sam obljubil, hočejo oni še dalje njegovo politiko podpirati, ter si spet par milijonov izposoditi v podporo „visoke magjarske politike.“ Kar je resnice pri vsem tem govoru, bode kazala najbližnja bodočnost.

Mi pa moramo spet na nekaj uže minolega opomeniti. Brž v začetku zasedenja naglašali smo z vso odločnostjo, da Avstrija ne more, in ne bode delala v sosednjih deželah

miru Magjarom na ljubo, marveč, ker to terjajo lastni interesi Avstrije; da Avstrija ne bode žrtvovala tisočev in tisočev vojakov, ter si pezo državnih dolgov za sto milijonov naložila samo za to, ka se „globus magjar orszaga“ poveča. Nikdar pa Avstrija ne bo sodelovala v to, da dobijo Magjari priložnost, bratiti se s Turki v Bosni in Hercegovini, teptati še dalje slovanske Bošnjake; ona ne more trpeti, da pošlje Magjarija smeti svojega mnogobrojnega uradništva v Bosno in Hercegovino, češ, tukaj se pasite, ker materi Magjariji uže mleka pomanjkuje. — Taki ljudje gospodovali so do prihoda Avstrijcev v nesrečnih deželah, in sad tega gospodovanja svetu nikakor ne dopada. In kaj hočejo uradniki sploh doli, ki razumevajo le magjarščino? Mislijo li Arpadovci to doseči, česar celo divji Turki, krvni sorodniki Magjarov, nijso dosegli, namreč, da postanejo iz Slovanov Magjari?

Hrvati, katere najbolj zanima bodočnost Bosne in Hercegovine, ker njihova osoda bode nadalje vedno vplivala na Hrvatsko, izrazili so svoje mnenje, in svoje želje v tem oziru v adresi do cesarja.

Nemci bodo sčasoma prisiljeni ozirati se na pravične terjatve Slovanov, sicer izgubijo tudi v Avstriji nadvlado, ter postanejo žrtve — magjarske brezobzirnosti in oholosti. Ako pomagajo tudi zdaj v Bosni in Hercegovini kopati grob Slovanstvu, ter pustijo iz sovraštva do Slovanstva doli brezpogojno Magjarom gospodariti, tako se bode v ta grob zvrnilo tudi njih gospodarstvo v Avstriji, „Oesterreichs schwerpunkt ist nach osten gerückt,“ in želja Bismarcka je izpolnena.

J—a.

Govor češkega poslanca dr. Fanderlika

v adresnej debati državnega zbora.

Gospoda moja! Denes ko hočem v tej debati govoriti, mislim da mi ne boste zamerili, ako ne bodem šel za svojim neposrednim predgovornikom (Wolskim) do otoka Novi Seeland, kajti smatral ga nijsem za sina poljskega naroda, ki je čestil v Sobieskem zmagovalca Turkov, nego mislil sem si, da je to ud turškega parlamenta, odposlanec sultanovega se-raila. —

Jaz se, gospoda moja, tudi ne bodem bavil z reševanjem orijentnega vprašanja, katero se čuje iz vse te debate, kajti jaz si ne pripisujem toliko moči, da bi ono boljše naredil, nad čemer so največji evropski državniki propali.

K besedi oglasil sem se zato, da zastopam želje, nadeje in čutja one narodnosti, katerej tudi jaz pripadam, in mislim, da me veže v to tem večja dolžnost, ker to pleme v visokih delegacijah, kjer se „ex professo“ ta stvar obravnava, zopet nij zastopano, kar se je uže v zadnji seji konstatiralo. Pri svojih razpravljanih pa bodem govoril še hladneje, nego drugekrat. Kajti, ako sem vam nasproti stopil, imel sem pred soboj tesno, zmage svetno vrsto, katero je vodila brezobzirna vlada, in s katero je bila složna; takrat se je sodelovalo, da smo se krepko na noge postavili in z najostrejšim orožjem pokazali, da se boja ne bojimo. Denes, gospoda, so pa stvari drugačne. Prazne in zapuščene so večinom kurulične klopi, kar je pa še na njih, to so le razvaline bivše harmonične celote. In ako bi bile klopi tam (na levi) pri glasovanju tudi polne, ipak bi ne bila več neprodrljiva vrsta, to so čete v neredu, ki se na begu drug drugega iščejo, ker se prisiljeni morajo še bojevati, a o izidu boja nedvomljivo je, — propad ustavoverne stranke.

Gospoda moja! V svojih razpravljanih izrazil bodem ono spoštovanje, katero se mora izkazovati nesreči, če tudi nesreči vzrastle iz lastne krivde. (Smeh na levi.) Meni je prav, če zazasmehujete svojo nesrečo, vsaj ste tožili o njej uže v adresi, iz katere se sploh čuje žalostinka, ker sti se Bosna in Hercegovina zasedli brez dovoljenja po ustavnem potu. Gospoda moja, jaz ne vem, kaj se bolj naglašja, ali to, da se je okupacija izvršila, ali ker se z zasedenjem nij ustavno ravnilo. Ali naj se uže naglašja, kar hoče, in naj se v viharju, kateri denes pričakujem od nasprotne stranke, okupacija še tolikanj naglašja, osoba gospoda poročevalca, kateri je, gospoda moja, po božjem sklepu in po nekem posebnem naključju (veselost) iz one dežele, katera se je še ne pred 100 leti brez evropskega mandata od Turčije odtrgala, in k Avstriji anektirala, poročevalca, katerega bi mi ne bili tolikanj srečni

vas, katerej so v vedno še redko naseljenej Slavoniji do malega tudi ostale vse daleč vsaksebi stoječe enake, broji okolo 5 tisoč ljudij. Po sredi vasi drži cesta kot glavna ulica. Tej na desnej in levej stoje hiše, vsaka samo s prizemnim stanovanjem, ter obično s koncem in z dvema oknom na ulico. Vsaka hiša je za kaci 10 korakov oddaljena od sosednje, ter je ta presledek zagrajen z deskami. Za hišami so navadno vrtovi. V večjih vaseh tudi še kake stranske ulice sprejoma vodijo v glavno.

Babinogredčani so v obče večji od navadnih ljudij, možkih dovolj, pa tudi ženskih nekoliko po seženj visokih. Telo jim vendar nij močno, ampak vitko, po čemer se najbolj razlikujejo od krupnoprsih in širokoplečih sorodcev, Hercegovcev in Črnogorcev. Pazijo skrbno, da so snažni in čisti, kar jim prizadeva toliko več truda, ker je njih obleka po večjem bela platenina. V nedeljah in praznikih, ko tudi tukajšnji narod vzlasti z olišpano, bliščečejšo in povišanjšo vnanostjo skuša čestiti gospodov dan, vidijo se krasne ženske podobe, kakoršnje samo še iz klasične dobe poznamo.

A le hudo je človeku s črno tinto obrisati tako podobo, katerej do popolne lepote ni pike ne manjka.

Babinogredčanka je ženska ravno visoka, ne jakega in s cela nežno povitega života, na katerem vzlasti neka lahka gibčnost in tenkost okolo pasa na prvi mah padata v oči. Glava je mala, obraz krotko jajolik in lica ljubo gladka in polna, kakor brez vsake koščice, kakor iz samega mehkega mesa. Koža jim je najčiščejša bela, še rajše pa nekaj zamračena, kar jim podaje tem posebnjšo plemensko zanimivost, ker se jim izpod krasno temno obrisanih obrvij tako žarko svetijo črne oči, rešje rujave ali celo modre. Goste, črne, menjkrat kostanjevo-rujave lase nosijo v dve široki kiti spleteni in doli do tilnika podviti. Devojke so po narodnem običaji razoglave, ter si v zavšesne lase vtikavajo cvetlice in raznoteri lišp. Glavno odelo jim je tako zvana „skuta“, to je belo, tanko, platneno in rokavasto krilo od vratu vse doli do člen, nad ledjem tesno prepasano s temnim pasom. Na to skuto, katero si ženske same posebno lično in samovlastno natekajo iz domače lanene

preje in kupljene pavole, obračajo posebno pozornost. Ozaljšajo si jo okolo vratu, za pestjo in pri dnu s tankimi, po pedenj širokimi, belimi mrežami. Vrh tega jo od zadej kar najgošče nagubajo vse do tal, ter po teh gubah od pasa doli vpleto kaci 10 do 12 izmenice modrih in rudečih, po dva prsta širokih pás iz pavole, bogatejše pa tudi iz čisto srebrne ali zlate žičaste vezanine: tako da se vse bleska za takimi. Za vratom nosijo široko, živo barvano, svilnato ruto „maramo“, katero si spredaj ob nedrih samo malo spnó, da s koncama rahlo visi preko prsij. Dolg in širok predpasnik imajo iz najfinejše svile ali iz atlasa, najraje živo rudečega, rumenega ali vijolastega. Na lično obuvale posebno tudi mnogo drže. To jim je pa lišpava roba iz peštanskih rokotvornic, po 4 do 5 gld. dragi črevljički, nad katerimi, kadar je mokro, rade kažejo rudeče nogovice ob lepo polnih mečih, in tudi še golo koleno: to jim je tak običaj. Opanke več ali menj nosijo samo v delavnikih. Naposled velja še opomeniti, da vse premožnejše devojke v prazničnih dneh nosijo spredaj pod vratom v jeden ali dva poluokroga

imeti v naši sredini, ako bi se bila takrat taka politika delala, kakoršno bode on danes imel veselje zastopati — (odobrevanje na desnej, veselost) — pravim, da njegova oseba mi je porok, da se bode dovršeni čin sprejel, in ako se bodo pozneje ustavne oblike izpolnjevale, porabilo se bode to kot stranska vrata, skozi katera se bode lahko odtegnilo.

Gospoda moja! govorilo se je o pomenu okupacije obeh turških provincij danes od v to poklicane strani, zato lahko vse z kratko besedo omenim.

Gotovo je, da je bila politika Avstrije do druge polovice zdanjega stoletja, ona politika, katera je videla nálog Avstrije v ohranjenju Turčije, napačna, in tudi ta politika je, gospoda moja (opomenim le zasedenje Vlaške l. 1854.) prebivalstvu „naložila nenamnestljivih žrtva na životu in denarju“, kakor se izraža vaša adresa.

Ko se je pozneje Avstrija kot velevalst potisnila od zapada po junaških, a brezvpešnih bojih, jelo se je daniti tudi v našem uradu za vnanje stvari, sprijaznili so se tu z mislijo da se bode Turčija razrušila, ter so se trudili da bi bili za oni čas pripravljeni. Da se to nij godilo iz prijaznosti za slovansko prebivalstvo Turške, gospoda moja, to nam uže jamči oseba bivšega državnega kancelarja, ki je to politiko pričel in tudi nadaljeval, in ki je dejal besede: „Slovane se mora na steno pritisniti;“ a tudi zdanji vodja zunanjih stvari storil je vse, kar je mogel storiti, da bi se one besede uresničile. Ali gospoda moja, moč dogodkov, moč razvijanja je večja, nego moč ministrov in njih namere, tudi večja nego moč parlamentarnih večin, in tako se je slučajno zgodilo, da je vsak avstrijski interes tudi slovanski, in da je tako, je dobro. Z našega stališča smo zmirom pričakovali intervencijo Avstrije in jo tudi zahtevali. Se ve da, in to se je uže poudarjalo, take politike ne pogledate prijazno. Slovanom očitata barbarstvo, neomikanost in pomanjkanje kulture, pa uže mislite, da ste našli uzrok, radi česar vam nij treba več z njimi računati.

Gospoda moja! po mojem mnenju se v tem motite. Ne more se sicer tajiti da so iz hodni in južni Slovani zaostali v omiki za zapadom Evrope. A gospoda moja, zakaj se je

pa zapad tako hitro razvil? Da se je to zgodilo, to uslugo imajo Slovani, ki so bili prve žrtve v napadu azijskih narodov, ki so iz zibelke narodov, iz Azije, le-sem prihrumeli. (Dobro; na desnej.) Ne-le Rusi morali so zdihovati tri stoletja pod igom Mongolcev, ne-le so morali južni Slovani skozi pet stoletij nositi turški jarem, tudi Poljaki, mej tedainimi Slovani narod v najboljše situaciji, morali so tej slovanskej nalogi žrtvovati, in najslavnejši dnevi slavne republike so bili oni, ko so se bojevali zoper Turke in Mongolce. (Klici na desnej: res je!) Kako pa je gospoda moja, Evropa ta dolg plačala? Dovolilo se je, da se je Poljsko razdelilo, celo udeleževali so se tega, in to iz evropskega ravnotežja vzeto težo so hoteli nadomestiti z ohranjenjem Turške. Ko se je pa ta pričela razruševati, simpatizovalo se je potem z Greki in Rumunci, — ne zavidam vas, gospoda moja, radi teh simpatij — a nikdar se nij simpatizovalo s Slovani, na kojih trdnem protivilenu so si Osmanci zobe polomili, da ne bi Turki evropskega zapada, evropske kulture zatrli.

No, gospoda moja, Slovani so se koncem zdramili, danes je osmanska država razsuta, in danes je Avstrija storila prvi korak, kateri smo davno od nje zahtevali, davno pričakovali, vzela je ona turški provinciji Bosno in Hercegovino v svojo vlast. Ta korak smo z veseljem pozdravili in pripravljeni smo, gospoda moja, doslednemu razvijanju te akcije ono žrtvovati, kar se bode zahtevalo.

Gospoda moja! Tudi moji rojaki so krvaveli na onih bojiščih, in kakor britke so izgube, katere imamo zaznamovati, ipak ponosno gledamo na to, da so tudi oni svetovno zgodovinsko misijo Avstrije bili pozvani izvrševati. (Dobro; na desnej.) Ako smo pri tem vznemirjeni, vznemirja nas le misel, da bi se pričeto delo ne bi morebiti izvršilo; ako smo zraven nezadovoljni, smo nezadovoljni z avolj neopravdanih velikih napak, ki so se godile v izvrševanju. A za gotovo se nadejamo, da je cilj cele akcije pridobljenje in anektiranje teh provincij za Avstrijo, in da se bode tam uprava uvedla v narodnem smislu, strinjajočem se s támošnjimi razmerami.

Moje stališče poznate tedaj, gospoda moja, in vaše izpoznali smo iz adrese. Vi ste proti

temu stališču, zakaj? Iz sovraštva do Slovanov! (Ugovor na levej.) — Gospoda moja! Ne taitte vsaj tega, kar ste vedno delali, — bali ste se, da se ne bi na ost postavljena piramida državnega ravnotežja sunila; ta bojazen, da bi tudi vaša strankarska vlada pri tem kaj ne trpela, in svoje strankarsko gospodarstvo velia vam več, nego interesi cele monarhije, ta bojazen kaže vam pot za svoje delovanje. Ali gospoda moja, ali izplača trud to strankarsko gospodarstvo? Ako pregledam od odseka predloženo adreso, potem se ne vidi iz te žalostinke, iz teh elegičnih glasov, da imate še gospodarstvo v svojih rokah. Stranka ali parlament, kateri se močnega čuti, in si je te moči svest, ne bode prosil razjasnjevanj, ampak bode spoštljivo, a določno ono politiko zahteval, po kateri se hoče ravnati. A tako daleč niste prišli, gospoda moja, vi ne narekavate politike, ampak le tožite, ker znate, da narodi niso z vami, ker veste, da ste le zastopniki bolj ali menj privilegiranih narodov. (Klici na desnej: da, da!)

(Konec prihodnjič.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 11. novembra.

Cesar je sprejel obe delegaciji in odgovoril na ogovore obeh predsednikov izražaje svojo zadovoljnost, da se je kongresu posrečilo, pretečo opasnost evropske vojske zabraniti. Dosledna, vsestranska izvršitev berlinskega dogovora, za katero bode vlada cesarjeva z vso zvestobo do dogovorov potegovala se, more zabraniti, da se ona nevarnost evropske vojske ne vrne, ki bi miru Evrope in našim interesom hudo žugala. Cesar je rekel, da je prevzel zasedenje in upravljanje Bosne, katero je kongres naložil Avstro-Ogerskeji, in obžaluje, da se zaradi globocega notranjega razburjenja v onih deželah zasedenje nij moglo mirno izvršiti. Hitra in odločna rešitev vojaške naloge pak je prebivalce Bosne in Hercegovine od terorizma upornikov osvobodila, in mogoče naredila, da je jeden del zasedne vojske nazaj poklican bil. Zdaj si bode vlada resno prizadejala, žrtve, katerih je treba za dokončanje naše naloge, s finančnim položajem naše države v sklad deti, in

nabrane, manjše ali velike cekine, češ, nekaj dote svoje. In tako tem krasnim ženskam, njih nežno poviti, tam pa, kjer njihoveinu spolu pristuje, baš najdostojnejše obili in polni miki telesni, tem zdatnejše dosejajo popolen učinek, ker se njih vzorno lepo razvito telo dosti na tanko posnema iz najmenj ne preobloženega in vrlo okusno nadejane obleke, in ker one ne poznajo prevzetne in preširne oholosti, marveč jim iz vsega ponašanja, kakor iz ljubo prijaznih očij zmirom veje krotka priljudnost. Po vsem tem nij čudo, da slehern tujec ne more prehvaliti in se dosti nagledati teh lepih Babinogredčank!

Tudi možki so čvrsti, lepi ljudje. Le zopet vsa bela njih nošnja poletinska, srajca ob ledijih prepasana pa s stanomvi seča blizu do kolen in za krajem, kakor tudi silno prostorne hlače za dnom široko namrežene: to bi se nam zdelo mahadravo in nekaj smešno nališpano. Pokrivalo jim je črn klobuk, obuvalo vsem boljším črevlji z golenicami do kolen, opanke v delavnikih.

To se umeje, da v strožjem mrazu imajo ženske in možki po vrhu te svoje najnavad-

nejše lahke obleke tudi še gorkejša odela, in sicer prve suknene, prav dragocene, skoraj po vsem moderne, civilne mantile, drugi pa vsi jednako rujave prostorne suknje domačega dela. Dežnika ne rabi nihče, pač pak imajo ženske za deževno vreme doma natekane lepo pisane sagove (prte), katere ti z glave doli ovijajo, in v cerkvi tudi poklekujejo na-nje.

Ti telesno tako odlikovani ljuje imajo vendar tudi dve slabi lastnosti: oni niso dosti delavni in štedljivi, in njihova moralična stran je nekaj menj hvale vredna. Prva slabost izvira pač iz tega, da so možki, poprej grančari, po dolgem vojaštvu odvadili se dela tem bolj, ker so imeli prav male davke in še druge državne poboljške, vsled katerih jim je bilo dosti lahko izhajati z življenjem; in da imajo velika pa prerodovitna zemljišča, katera uže mali trud preobilno povražajo, vsled česar zopet njihova štedljivost trpi, ker to, kar človek lahko pridobi, ne zna dovolj ceniti. Za tega delj oni dandenes ubožavajo, akopram bi po dobrem gospodarjenji lahko bogateli. Druga, moralična lahkoživost, katera je pak omejena samo na neke kraje, in se očituje v tem, da

ženski spol, žene in devojke, le-te često z materinim ali rodbinskim privoljenjem, prodajajo svojo čast, samo, da se lažje morejo lišpati, in da si žene... boječe se truda z otroci... ta slabost ima izvir svoj v poprej omenjenih, nekaj pa tudi v društvenih, rodbinskih in krajskih odnosajih. Pozabiti se namreč ne sme, da so nekateri poprejšnji vojaški poveljniki v granici prav po orientalski in srednjeveški gospodarili, in danes še senco pustili za soboj. No, upati je in želeti, da bode skrbna vlada hrvatska svojim najlepšim ljudem tudi ti dve pegi zbrisati zamogla.

Ako je torej kakemu Slovincu prehudo živeti v svojej domovini, ide naj v Slavonijo in našel bo kruha!

Slovani pa moremo zares ponosni biti, da mej vsemi Evropci imamo najizvrstnejši prosti narod. Ker taci ljudij, duševno nadarjenih in telesno tako čvrstih, velikih, močnih, junaških in lepih, kakor so Črnogorci, Hercegovci, Bošnjaki, Slavonci itd., nema nobeden narod v Evropi. Naj jim torej le še zasije popolna narodna svoboda. — Slovanje bodo prvi na svetu!